

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan poprime, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vracajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica štev. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODROUZNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. — JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošti, ček, zavodu v Ljubljani št. 10.351.

POVSOD VELIKE POPLAVE

Katastrofalne poplave v Šleziji — Snežni viharji v južni Franciji in Italiji

Berlin. 29. oktobra. AA. Iz vseh krajev Evrope prihajajo poročila o škodah, ki so jih povzročila huda neurja in naliivi. V srednji Nemčiji je že nekaj dni divljavo viharno vreme, ki so ga spremjamale številne poplave. Reke v Šleziji in na Saksonskem so močno narastle. V Berlinu je vihar povzročil veliko stvarno škodo. Tudi iz Češkoslovaške prihajajo poročila o viharjih in škodah. V višjih legah je zapadel visok snez. V delih južno-vzhodne Francije so bili hudi snežni metezi, ki so deloma povzročili prekinitev prometa. Veliko škodo so viharji povzročili tudi v raznih pokrajinih Turčije. V Galati pri Carigradu in v Smirni so poplave zahtevali večje število človeških žrtv.

Vratislava. 29. oktobra. Iz poplavljениh krajev v Šleziji prihajajo vsako uro nove

Jobove vesti. Včeraj popoldne je voda podrla jez v Liegnitzu in ogromne množine vode so se razlike v smeri proti vasi Rüster, ki je popolnoma pod vodo. Ni izključeno, da bo zaradi tega prekinjen že težniški promet med Liegnitzom in Löbenom. Vsa dolina Löben je podobna velikemu jezeru, iz katerega mole le posamezna posestva kot otočki. V Kreislobenbergu je voda najvišja. Prebivalstvo so gasile rešili v čolnih. Številne hiše so v nevarno sti, da se bodo podrele.

Vratislava. 29. oktobra. Poplave v Šleziji še vedno naraščajo. Zlasti je ogrožen veliki jez pri Ottmachauu, pri katerem je zavosten približno 2500 delavcev. Škoda je že sedaj zelo velika. Zdi se, da je neurje v Krkonoših že doseglo svoj višek. V zadnjih treh dneh je tako močno sneži-

lo, da je povprečno zapadlo pol drugi metri snega. Vse telefonske proge so pokvarjene. Ker se tudi peš ne more priti do zasneženih naselij, so popolnoma odrezane od zunanjega sveta.

Rim. 29. oktobra. Zeležniško progo ob tirskej obali je deloma izpodkopal viseči morje. Promet se vzdržuje le s prestopanjem. Iz vseh delov Italije prihajajo vesti o velikih neurjih in snežnih zametih. Hrabe okoli Pistoje je pokril sneg. V Trstu je močna burja vrgla v morje več oseb, ki so utonile.

Stambul. 29. oktobra. Zaradi silnega deževja v mestnem delu Galati so izpodkopane številne hiše, med katerimi se jih je 15 podrla. Kakor računa, je pod razvalinami najmanj 20 mrtvih. Doslej so izkopali šest trupel.

Komentarji o Mussolinijevem govoru

Ves francoski tisk proti Mussolinijevim izjavam, dočim jih na drugi strani nemški desničarski listi pozdravljajo

Pariz. 29. oktobra. Oficijozni in oficijski francoski tisk sistematično ironizira zadnje Mussolinijeve izjave, dočim listi levice in opozicije zelo ostro obražavajo z njim. Ce Francija zopet utrije svoje stare mejepravi list »Republique«, dela to samo zaradi tega, ker jo Italija neposredno ogroža. Ali hoče morda Mussolini trditi, da je došlej kjer koli pokazal svojo mirovno voljo. Sklenil je pogodbe z Albanijo, Bolgarijo in Madžarsko in tudi njegove simpatije do hitlerjevcov niso najboljše sredstvo za dočak mirovnih namenov. Ce hoče Mussolini, kakor trdi sami, starci Evrope strgati mimo, mu moramo odgovoriti, da je sam vreden sin takšne Evrope in da je ovira miru sacro egoizmo, ki ga sam predstavlja. Nacionaletno usmerjeni »L'Avant« pripominja, da je Francija sicer pripravljena storiti vsemogoče za mir in da je odločena nadaljevanju to pot tako dolgo, dokler bo mogoče. Francija pri tem ne bo nikoli rušila versali-

leske pogodbe. To je treba enkrat za vselej povdoriti jasno in razumljivo, da se bo v bodoče razpravljalo o čem drugem.

Berlin. 29. oktobra. Kakor je bilo pričakovati je sprožil Mussolinijev govor v nemškem časopisu ostro polemiko. Desničarsko časopisje ga navdušeno pozdravljajo in posebno pritrjuje njegovim izjavam o potrebi revizije mirovnih pogodb, ki so bile očitno naperjene proti Franciji in njenim zaveznikom. Listi pozivajo Nemčijo, naj ne odkloni italijanskega prijateljstva. Na drugi strani pa levičarsko časopisje ostro obsojo Mussolinijeva izjavjanja in naglašajo, da se igrat Mussolini z ognjem ter izigrava Nemčijo proti Franciji. Tudi časopisje drugih strank odklanjajo Mussolinijev govor.

List »Germania« protestira proti trditvam Mussolinija, da narašča v Nemčiji nacionalem in naglaša, da je bil nacionalem v državnih notranjih politiki odklonjen.

Kriza angleške konzervativne stranke

London. 29. oktobra. V konzervativni stranki je izbruhnila resna kriza. Sir Bolton je postal načelstvo stranke spomenico od 50 najbolj agilnih konzervativnih poslancev v spodnji zbornici, ki zahteva, naj v narodnem interesu odstopi voditelj konzervativcev Baldwin. Politični krogovi menijo, da je to ena nairesnejših in najbolj dramatičnih političnih kriz v zadnjih letih.

London. 29. oktobra. V političnih krogih pričakujejo z veliko napetostjo konferenco konzervativne frakcije. Kakor vse kaže, se bo na tej konferenci razpravljalo o vodstvu stranke. Baldwin je pristal na to, da se o vprašanju vodstva razpravlja in glasuje. Na zborovanju bo postavljal vprašanje zaupanja ter bo brezvonomno odložil svoje mesto kot vodja, aka bo ostal v manšini.

Fašistična preslava v Rimu

Rim. 29. oktobra. AA. Agencija Štefanija poroča, da je o prilikli osme obletnice počnodi na Rim 10.000 invalidov stopilo v vrste dobrovoljev narodne milice. Dopolne je predsednik vlade Mussolini imel smotro nad rimskimi legijami raznih dobrovoljev.

Rim. 29. oktobra. AA. Davi se je prizel deveto leto fašistične dobe. Proslava tega dogodka je bila pripravljena. Generalni tajnik stranke Giuriati je izročil predsedniku vlade Mussoliniju prvo strankino izkaznico za l. 1931. Izkaznica št. 2 je bila izročena generalnemu tajniku stranke Giuriatu.

Rim. 29. oktobra. AA. Generalni tajnik fašistične stranke je razposlal navodila za zaprisego novih članov fašistične stranke in mladostnih udarnikov, ki bo o priliku proslave enajste obletnice zmage 4. novembra.

Nesreča italijanskega letala

Trst, 29. oktobra. Pri Valpergiji Canavesie se je včeraj ponesrečilo vojaško letalo, ko je hotelo za silo pristati. Zrušilo se je iz neznanne višine na zemljo in se popolnoma razbilo. Dva letalca sta bila ubita.

Razveljavljanje poljskih volilnih list

Varšava, 29. oktobra. Veliko senzacijo je vzbudila vest, da je razveljavljena kandidatna lista srednješolnih levicarjev v kakovskem volilnem okraju, ker so bili na njej falzificirani podpis. Na čelu te liste je stal bivši sejski maršal Daszyński. Razveljavljene so bile tudi volilne liste komunistične stranke in levega krila socijalistične stranke.

Francija slavi svoje junake

Pariz, 29. oktobra. AA. Francoska letalska rekorderja Costes in Bellonte sta bila včeraj sprejeta v vojaškem klubu, kjer jima je general Gouraud čestital k njemu najnovješemu uspehu in temu, da sta s svojim pojavorom v Zedinjenih državah okreplila staro prijateljstvo med obema državama.

Seja francoske vlade

Pariz, 29. oktobra. Včeraj se je vršila v Elyseeju pod predsedstvom predsednika republike Doumer, da važna seja ministrskega sveta, v kateri so razpravljajo o vseh važnih političnih vprašanjih. Na seji je bilo sklenjeno, da bo vlada takoj po otvoritvi zasedanja parlamenta odgovorila na vse številne interpelacije ter podala obširno poročilo o delu tekom poletnih počitnic.

Hitler kroti svoje bojevite molojce

Juriš na katoliškega svečenika -- Hitlerjeva intervencija in sodba o discipliniranosti njegovih borcev

Monakovo, 29. oktobra. Na nekem zborovanju narodno socialistične stranke je prišlo do incidenta, ki je značilen za razmere vladajoče v Hitlerjevi stranki. Narodno socialistični deželnozborski poslane Streiter, ki je bil v soboto spuščen iz zapora, kjer je moral presedeti dva meseca zaradi zasmravanja židovske vere, je nastopil na tem zborovanju ter predaval o svojih doživljajih v zaporu. Ko je stopil na tribuno, je pokazal na nekega katoliškega svečenika, ter zatrjeval, da je bil tu duhovnik pred nekaj dnevi, tako žalosten slučaj nediscipliniranosti, kakor baš v tem hipu.

Nato je odredil, da so morali njegovi pristaši privesti ogroženega svečenika na govorniški oder, kjer ga je cuval sam Hitler. Pred zaključkom zborovanja je imel Hitler še krajski govor, v katerem je opozarjal svoje pristaše, naj se vzdrže vsakega nasilja proti duhovnikom.

Preiskava o katastrofi »R 101«

Razprava o katastrofi v angleški spodnji zbornici — Zahvala Macdonalda Franciji

London, 29. oktobra. AA. Na včerajšnji ponovljanski seji je spodnja zbornica razpravljala o katastrofi zrakoplova »R 101«. Voditelj konservativne stranke Baldwin je izjavil, da bo ministriški predsednik Macdonald užival v tem vprašanju vso podporo od opozicije. Baldwin je končno izrazil ministriškemu predsedniku sožalje zaradi izgube njegovega tovariša, ministra za zrakoplovstvo Thomsona. Nato je ministriški predsednik Macdonald izrazil sožalje rodbinam ponesrečenemu, ki so pokopani v skupnem grobu. Končno je izrazil posebno zahvalo francoskemu ministru predsedniku Tardieuju, Franciji in prebivalstvu mesta Beauvais za pomoč in iz-

ražene simpatije ter dodal, da je Francija ponovno ganila srca angleškega naroda.

London, 29. oktobra. AA. Na javni razpravi o vzrokih katastrofe zrakoplova »R 101« je državni pravnik Sir William Jowitt izjavil, da se bo objavilo vsako dejstvo, ki more osvetiliti tragedijo zrakoplova. Nadalje je omenil, da bo predloženo razpravljivo poročilo, ki ga je pripravil pokojni letalski minister lord Thomson za imperialno konferenco. Ta listina je tajna, kljub temu pa je dobil dovoljenje, da predloži prepis te listine sodišču. Nadalje je državni pravnik naglasil, da bo predložil javnosti vse razpoložljive listine ministristva za zrakoplovstvo in drugih uradov.

Program brazilskih revolucionarjev

Poulični boji v Riu de Janeiro — Sedanja revolucionarna vlada je začasna

New York, 29. oktobra. Po vseh iz Riu de Janeira je bila tamkaj v ponedeljek kravja poulična bitka, v kateri je padlo okoli 129 oseb, dočim jih je bilo veliko število težko in lahko ranjenih.

Riu de Janeiro, 29. okt. V ponedeljek se je nepričakovano uprl polk vojnih milicij, ki je med strežanjem zasedel svojo vojašnico. Komunisti so porabili zmedo ter predeli obenem demonstracijo proti podrazjeti vojni. Vojaška letala so bombardirala vojašnico in zborovalce. Po dveh urah je zopet zavladal mir. Bilo je več ranjenih in mrtvih. Začasna junta je izdala manifest, v katerem napoveduje razpust konгрesa in splošno amnestijo. Zaradi ureditev podrobnosti in splošnega pomirjenja, so bila že izdana navodila. Junta zagotavlja javnost, da bo vzdrževala red in mir, uveljavila enake pravice za vse, skrbela za vzpostavitev pogodb in spoštovanje narodno državljencev.

Berlin, 29. oktobra. Kakor zatrjuje »Vossische Zeitung«, je po poročilih nemškega poslaništva v Riu de Janeiro izbruhnila tamkaj nova revolucija. Po ultimah se vrše kravje boji. Vsa inozemska poslaništva so takorekoč odrezana od ostalega sveta.

Rio de Janeiro, 29. oktobra. AA. List

Globus pričuje razgovor svojega sotrudnika z generalom Vargasom, ki je potrdil, da je sedanja brazilska vlada samo začasna in da bo izročila oblast zastopnikom narodnega pokreta, ki se v kratkem stanejo. General je na koncu naglasil, da dokazuje imenovanje dr. Franca za zunajnjega ministra namen vlade, ohraniti prijateljske zveze z drugimi državami.

Berlin, 29. oktobra. AA. Kapetan nemške ladje »Baden« je postal brzjavno poročilo, kako je prišlo do bombardiranja njegove ladje v pristanišču Riu de Janeiro. Po poročilu kapetana se je njegova ladja držala obstoječih predpisov. Po vseh nekaterih listov se domneva, da so pristanisce oblasti aretirale kapetana »Baden«. Takoj, ko je nemško poslaništvo zvedelo za bombardiranje, je sestavilo nemško komisijo z nalogo, da stopi v stike z oblastmi v Riu de Janeiro. Oblasti so izjavile, da je uvedena zaradi tega slučaja preiskava in da bodo krivci kaznovani. Nemško poslaništvo v Riu de Janeiro je dobilo nalog, naj zahteva odškodnino za škodo, nato zaradi bombardiranja.

Rio de Janeiro, 29. oktobra. AA. Policija je objavila, da je zaprla vse osebe, ki so pripadale prejšnji vladi.

Kritičen položaj v Egiptu

London, 29. okt. Položaj v Egiptu postaja kritičen. Nacionalisti pripravljajo cestne manifestacije, ki naj bi se vrstile v petek in pripravile revolucijo. Ministrski predsednik je mobiliziral policijo v Kairu in provinci, ker je odločen, da bo proti kralju uporabil najostrejše mere.

Krvavi izgredi v Dortmundu

Berlin, 29. oktobra. V Dortmundu je prišlo do krvavih spopadov med komunisti, socialisti, socijalisti in narodni socialisti. Ubita je bila ena oseba in 9 hudo ranjenih.

Preprečen protifašistični atentat v Parizu

Pariz, 29. oktobra. V bližini Eiflovega stolpa je policija aretirala včeraj zjutraj dve sumljivi osebi, ki sta priznala, da sta hoteli pognati v zrak fašistični krožek v Parizu. Pri obeh so našli avtomatične revolverje, municijo in bombo, ki bi zadostovala, da poruši celo poslopje, v katerem je nastanjen pariški fašistični krožek. V bombi je bilo 900 gramov dinamita.

Ruski bojkot Belgije

Amsterdam, 29. oktobra. AA. Ker je belgijska vlada izdala prepoved proti uvozu ruskega žita, ki so sovjetska vlada proglašila bojkot nad anverskim pristaniščem. Po 22. oktobru v anversko pristanišče namenjeni rus

Gospodarska kriza in delavstvo

Zanimivo predavanje dr. Topaloviča — Kako rešujejo krizo v Ameriki — Kaj je treba storiti pri nas

Ljubljana, 29. oktobra.

Snoč ob 18.30 se je vrnilo v Delavski zbornici predavanje centralnega tajnika delavskih zbornic v Beogradu dr. Živka Topaloviča. Velika udeležba — že ob 18. so se priceli zbirati delavci in delavke in polniti dvorano, v katero se je natrpalno okoli 600 ljudi — je pričala, kako perec problem si je izbra! dr. Topalovič za svoje predavanje.

Gospodarska kriza, — je izvajal predavatelj, — je kriza delavstva. Na svetu je okoli 15 milijonov delavcev brezposelnih, zato je treba, da se o krizi govor.

Zakaj je toliko brezposelnih? Stroji postajajo vedno bolj popolni in izumljajo se novi, ki nadomeščajo prej veliko število potrebnih delavcev. Na Jesenicah, kjer sem bil včeraj modernizirao obrat. Kjer je danes potrebljen 150 delavcev, jih bo jutri 18. Na Jesenicah sem tudi videl magnetno dvigalo, ki nadomešča 50 delavcev. Samo trije delavci so potrebeni, da upravljajo stroj. Tako pa je povsod po svetu. Radi napredovanja naše kulture je 15 milijonov ljudi brezposelnih.

Prav je, da zamenjujejo strojev ljudi. Dosledno bi bilo, da bi manj delal in bili vsi zaposleni. Tega pa ne dopuščajo kapitalistični interesi in zato brezposelnost raste.

Ker se manj troši, bi bilo pričakovati, da postanejo plače večje. Podana bi bila možnost novih tovarn: gramofonske, radio, avtomobilske industrije itd. Toda za te industrije je treba kupcov, ki lahko kupijo proizvode. Ce pa plače padajo, se ne morejo ustavljati tovarne in si delavci ne morejo nabavljati predmetov, ki si jih žele.

Rešitev krize je možna le v skrajševanju delavnega časa in v povisavanju plač. Stevilni brezposelnici delavci in delavke niso brezposelnici po lastni krivdi, temveč radi izpремemb v družbi. Ce že ni dela zanje, pa mora biti kruh. Zato je nujno potrebno, da se uvede zavarovanje za primernost brezposelnosti.

Na žalost obstoji velika konkurenca med državami, radi katere ne delujejo vse v tem pravcu. Ce hočejo v Nemčiji zboljšati položaj delavstva, kažejo na Francijo, ce v Češkoslovaški, kažejo na Avstrijo itd. Zato pa je potrebno, da stremini delavstvo za sporazumom med državami. Imamo organizacije, katerih naloga je, da skrbijo za zanje. Ena teh je mednarodni urad dela v Zvezni.

Jugoslavija je v prvi vrsti agrarna država. Mesto industrijske krize imamo krizo pojedelstva. V južni Srbiji, v Vojvodini in drugod imamo pojedelske delavce — skupno jih je okoli 300.000 — ki delajo izmed 365 dni v letu le 90 in katerih dnevnih zasluk znaša komaj 10 Din. Cene poljskih pridelkov so tako padle, da mali seljaki ne morejo živeti. Zato silijo v mesta pojedelski delavci in mali kmetje in polagoma povečavajo kontingenčni nekvalificiranega delavstva. Meze seveda padajo. V lesni industriji npr., kjer so znašale pred 3 leti še 30 Din dnevno, znašajo danes 15 do 20 Din.

Zanimivo je, kako naglo raste število delavstva. Meseca februarja lani je bilo pri Okrožnem uradu zavarovanih 554.000 delavcev, letos v istem času pa že 593.000, tedaj skoro 50.000 več! Kriza ni pogodila delodajalcem, temveč delojemalcem. Za velik del delodajalcev je kriza sreča. Mnoge industrije so jo izkoristile. One pa hočejo še več: odpraviti delavsko zaščitno zakonodajo, ko zahtevajo podaljšanje delovne-

ga časa, uvedbo nočnega dela, skrajšanje nedeljskega počinka, da se sme madlina zaposlovanje, da se zmanjšajo rente itd.

Pot, ki jo ubirajo delodajalci, pa ni pravilna. Ko se je v Ameriki pojivalo kriza, je pozval previdništvo 20 industrijalcev in 20 delavskih voditeljev k sebi in se z njimi posvetoval, kako omemiti krizo. Vsi so bili soglasnega mnenja, da se delavške plače ne smejno znižati, ker bodo sicer mnogi prisiljeni zapreti svoje tovarne. Ford je dal celo dober zgled, kako se naj postopa v krizi, s tem, da je povečal svoj delavčki mezde z 5 dolarjev dnevno na 6 dolar. Ko so se v Berlinu posvetovali pred mesecem dni v isti zadevi, so vsa Fordova podjetja v Nemčiji v odgovor na konferenco povišala dnevne mezde za 1 marko.

Da je tako postopanje edino pravilno, je razvidno iz tega, da delavstvo svojo plačo takoj potroši in da torej podpira tisto industrijo, od katere tudi samo deloma živi.

Kako rešujejo brezposelnost v Angliji, naj povede tele številke. Po Macdonaldovi izjavi je Anglija izdala v zadnjih 17 mesecih 700 milijonov funтов šterlingov za brezposelne ali v našem denarju 200 milijard Din!

Za omiljenje gospodarske krize v Jugoslaviji je predavatelj predlagal, da se izdelajo temeljni program, iz katerega mora biti razvidno, katere gospodarske panoge imajo v naši državi pogoje za razvoj, da se te panoge vesetransko podpropi in ji omogoci čim največji razvoj. Ce že tega bo razvidno, katere panoge so neizdatne in pasivne ter nam ne donašajo nikakih koristi, pač pa so pri sklepjanju mednarodnih trgovskih sporazumov ovira za doseg obojestranskih pravičnih pogodb.

Da se osnuje gospodarski svet kot stalna ustanova, ki naj bo sestavljen paritetno iz stanovskih zbornic in svobodnih sindikalnih organizacij in organizacij delodajalcev.

Da se delavska zaščitna zakonodaja v celoti izvaja, ker ni razloga za njeno rezivijo, še manj pa za kršitev obstoječih določb delavske zakonodaje, zlasti glede zavarovanja za brezposelnost, starost onemogočen in smrt.

Da se glede na dejstvo, da so mezde in zasluk večina delavstva v tem času evri na nas globoko pod fiziološkim minimum ter se je letos delavcem in našencem v industrijah ki dobro prosprijava, brez stvarne podlage brezobzorno zmanjšalo plače, izda zakon, ki naj predpiše minimalne delavske in nameščenske prejemke. Na ta način se mora preprečiti propadanje in degeneracija delavskih in nameščenskih množic.

Da se zaustavi širjenje gospodarske krize in ublaže strašne posledice te krize med delavstvom in nameščenimi ter da se odbijejo napadi na delovne in plačilne pogoje delavcev in nameščencev in obrani, da se vsi delavci in nameščenci organizirajo v svoje svobodne strokovne organizacije.

Dr. Topalovič je še govoril o jugoslovenstvu našega delavstva, ki so ga kazali že pred 25 leti v bivši Avstriji, ko se je bilo treba žrtvovati za jugoslovensko idejo ter je končal svoje predavanje v vzklikom: Pred mašinami ste vsi enaki!

Dr. Topalovič bo predaval danes o sti temi v Mariboru, jutri pa v Trbovljah.

da bi jih moglo kar šest v ozko luknjo. Spustili so torej vrv v globino razbeljene pekla in požrtvovanjem Francetu se je res posrečilo prizvati nanjo napol ečenega — à la rostbeef — Andrejčka, vendar pa onesvesčenega niso mogli potegniti navzgor, ker je opletal z glavo sem in tja in je bil v nevarnosti dimnik, da ga Andrejčkova solidna glava ne poškoduje. Ni kazalo drugega, kakor prebiti steno v L nadstropju in potegniti nesrečnež skozi luknjo iz dimnika. Črna skorja je bila res že nekoliko prismojena, ali pod skorjo v rudečem rostbeefu je bilo že življenje. Gospod Prelog je iz kredence vzel teklec in je rostbeef zabeljal s konjakom pa je Andrejček zopet pomigal in se zasmjal konjak na belem solincu. Nato se je pa z avtomobilom, gospoško kakor se nikdar, odpeljal domu h kosilu. Uro je res zamudil, ali to pot gospa mojstrova ni bila prav nič huda.

Glas zapuščenih

Zima je že zgodaj potrkala na vrata in kakor vse kaže, bo dolga in huda.

Železniški starovokopenci, provizionisti, miloščinari, železniški invalidi, vدوje in srotnice in južne železnicne sojo s strahom pričakovali. Zmrzvali bodo v nezakurjenih sobah, v barakah in celo v podstrešjih, ker nimajo sredstev za človeku primerna stanovanja. Nimajo sredstev za kurivo in obliko, ker jim še za živež primanjkuje.

Ni potreba omenjati, kaj je železniška služba in s kakšnimi trdotami je zvezana in to ob vsakem vremenu podnevi in počni. Vendar je vsak na svojem mestu vztrajal, plačeval z veseljem v pokojninski sklad v dobrri nadi, da bo na starost prekrbljen. A čas, so se izpremenili, svetovna vojna je uničila tudi temi siromakom mirno, zadovoljno starostno življenje. Žive v največji bedi, pomanjkanju in obupu, deloma pa celo doslovno od gladu umirajo.

Na vseh merodajnih mestih se veno mer razkriva to strašno gorje in prosi, da se tudi tem siromakom urede njihovi prejemki času in življenskim potreboščinam primereno.

Nesvetekrat se je že prosilo, da se onim, ki so se v službi ponesrečili, njihovo še vedno kronske negzodne rente prevede in urede!

V tej hudi stiski smo primorani, da na tem mestu vnovič povzdignemo svoj glas in prosimo: usmilite se teh trpinov.

Trdnop upamo, da kraljevska vlada ne bo preslišala obupnih klicev omih, ki so težko in odgovorno službo zvest in poslovo opravljali za dobrobit vsej javnosti temveč bo po svojih močih skusala omiliti bedo trpeči!

Društvo železniških upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

Slavnostna operna predstava

V natlačeno potinem gledališču se je sinoc izvajala tudi v Ljubljani najbolj prisljubljena, večno sveža in krasna Smetanova »Prodana nevesta«. Pred začetkom predstave je operni orkester pod dirigentom g. Neffata lepo zasviral češkosloško in jugoslovensko himno, ki ju je odličnejše ljubljansko občinstvo poslušalo stoje. Prehod v novo prejerenih dveh himnah pa je bil nekam težak in nesklen.

»Prodana nevesta« je bila nato izvajana vseksko prav dostojno, dasi ne ravno odlično. Moški zbor zveni piškavo, tenorji jedva še zadoščajo, basi pa so neizdatni in dokaj medli. Dosti boljši je ženski zbor Vsekakor treba moški zbor okrepite.

Sijaj je dajal večeru naš pevec junak g. Simenc, ki je pel Janka, glasovno si zjavno razpoložen, z nežno lirkijo in zmagovalno dramatičnostjo ter se tudi razigral od začetka do zaključka z vsem svojim močnim temperamentom. Žel je obilo priznanih.

Kecal, priznano ena najtežavnejših basovskih partij vse operne literature, zashteva izrednega glasovnega obsegca, prožnosti ter prodornosti poleg živahne igre; pel ga je prav zadovoljivo, mestoma na ravnotežno izvrstno g. Rumpelj. Kar mu nedostaja na silni nižin v obsegu; je prav dobro nadomestil s prijetno vzenčno srednjo lego in humorno igro.

Izvrsten, kakor vselej, je bil Vašek g. Kováč. Žal, da je imela ga Ribičeva vira za Marinko slab dan, dasi se je hvalevredno trudila zanjo. G. Grba se je pevski in zlasti igralski posvet uveljavljal ter so ostali točno ustrezali. Seksteta pa ne spravijo več do zadostnega učinka.

Balet je bil prav dober; vse priznanje pa orkesteru, ki je odsviral uverturo skoraj dovršeno.

Novi operni režiser je uvedel nekaj več življenja v igranje ansambla. Začetek pa je že zmerom statičen. Markova režija na tej točki je bila še zmerom najboljša. Treba bi bilo vso opero izogniti izrežirati. Vse partie pa v hudoče poveriti prvim dovolj močnim pevkam in pevcom. Potem bo opera ne le zunanje, nego tudi kvalitetno lego in humorno igro.

Fr. G.

Iz Guštanja

Guštanjski Sokol je priredil na preveč življenja v igranje ansambla. Začetek je predvsem izrednega glasovnega obsegca, prožnosti ter prodornosti poleg živahne igre; pel ga je prav zadovoljivo, mestoma na ravnotežno izvrstno g. Rumpelj. Kar mu nedostaja na silni nižin v obsegu; je prav dobro nadomestil s prijetno vzenčno srednjo lego in humorno igro.

Novi operni režiser je uvedel nekaj več življenja v igranje ansambla. Začetek pa je že zmerom statičen. Markova režija na tej točki je bila še zmerom najboljša. Treba bi bilo vso opero izogniti izrežirati. Vse partie pa v hudoče poveriti prvim dovolj močnim pevkam in pevcom. Potem bo opera ne le zunanje, nego tudi kvalitetno lego in humorno igro.

Fr. G.

Ko sem davi čez Vodnikov trg tekel v pisarno, me zagrabljuje prijatelj za skrige in obupi s podganami in mačkami, ki ugnajo svoje naturne orgije po jerbasih na Pogačarjevem trgu. Sam je videl mačke, kako se izprehajo pod veliko lopo po sadju, je dejal, in prestrašil se je ogromne podgane, da se ne upa več kupovati pri branjevkah. Prijatelj je namreč sadnu strokovnjak, celo ocenjavec na razstavah, in mu menda sadja tudi na treba kupovati na drobno pri branjevkah v Ljubljani, ker imajo strokovnjaki vse vrst najugodnejše zvezre brez posredovalcev naravnost in po najbližji poti s producenti samimi.

Na Pogačarjevem trgu so res rade mačke, saj so branjevke dobre in jim stresajo s priboljški, da mačkam ni treba lovit tolstih podgan. Teh je na trgu preveč že zaradi kanalov v Ljubljani in nekaj jih je tam tudi zaradi raznih odpadkov, ki jih ne manjka na nobenem živilskem trgu. Da so tržnice vsega sveta pravi elodrudo podgan, ne zbrisne noben fizikat.

Rjes je, da jih je dosti tudi na Pogačarjevem trgu, a če bi ne bilo vsaj za strah tudi mački bi se jih zaredilo toliko, da bi požrle vse sadje in tudi branjevke, ce bi ne zbežale. Negusne živali seveda skacejo po jerbasih, a jerbasi so vsi zagnjeni da podgane ne pridejo v dotik s sadjem Prodajalci sadja pač sami najbolj pazijo da jim podgane ne delajo škode, in kdor gre ponoči čez Pogačarjev trg, se lahko sam prepriča, da je tam vso noč stražev vseh oseb, ki ne odganjajo samo tatov, temveč tudi podgane, ki bi napravile pri takih množinah v eni noči več škode, kakor je moguce najmočnejšemu tatu odnesti sadja s trga. Podgan se branijo v lastnem interesu predvsem branjevke same in jih preganjajo z vsemi sredstvi, vendar pa nobeno sredstvo ne pomaga, dokler so v Ljubljani odprti kanali. Čakati je treba pač na regulacijo potem bodo s Pogačarjevem trgom izginile tudi podgane in tudi mačke, če jih ne bo več treba. Sedaj naj pa muce le ostanejo, čeprav se zabavajo po pogrnjenih jerbasih. Sicer pa mislimo, da tudi na kmetij ni sadje tako zavarovano, da bi ne prišle podgane do njega, saj jih je še več po kmečkih kleteh in podstrešjih, kakor v mestih. Sajde je treba pač oprati, obrisati ali olupiti, kar je itak naredi vsaka snažna gospodinja, predno ga postava na mizo.

Po same na Pogačarjevem trgu, tudi drugod po mestu so podgane postale že tako neznošne, da bo občina moralca kaj ukreniti proti tej nevarni nadlegi. Poznamo umestno strogost mestnega fizika, ki nam je napravil red po gostilnah in na trgu, in gotovo bi bil pregnal že tudi podgane, če bi se občinstvo držalo njegovih predpisov. Snaga po privatnih hišah je najboljše in edino učinkovito sredstvo proti podganam ki ne delajo samo škode, kar požro, temveč so še bolj nevarne, ker prenašajo bolezni. Snaga je pač polovica združila.

Razširijo se pa podgane tudi tam, kjer razkopalova kanale. Se ta žival ima rada mir.

Ko so pri razširjanju Streliške ulice presekali kanal, so se podgane seveda presele v kleti blžnjih hiš. Po zelo poetični poti je prišel v našo hišo tudi za petelinček.

Za ljubezen je namreč slo, zato pa ne

morem pisati, zakaj je prišel iz Domžal v Ljubljano, povem pa lahko, kako je prišel ir po kako romantičnih potih je hodil, predno je bil na cilju. V elegantnem kostumu kot fotografiske potrebsčine se je živ in zdrav brez takse in davka prebil skozi izhod na glavnem kolodvoru. Slavnostno smo ga dali v kurnik, kurnik pa postavili v klet ter petelinčku stregli in stregli, da so se nam eddile slame kar same od sebe. Kakor rečeno, so se podgane, velike kakor dakseljini, razlezle po naših kleteh. Neko jutro je ležal za petelin

Dnevne vesti

Iz Ljubljane

Napredovanja v sodni službi. V višjo skupino so pomaknjeni pisarniški oficiji Rožanc Anton pri sreskem sodišču v Cerknici, Bižal Rudolf pri sreskem so dišču v Slovenski Bistrici, Fürst Ludvik in Fras Janko pri sreskem sodišču v Šmarju, Kogej Anton pri sreskem sodišču v Velikih Laščah, Bervar Adolf pri okrožnem sodišču v Celju, Pavliček Maks pri sreskem sodišču v Radecah, Remec Angel pri sreskem sodišču v Slovenski Bistrici, Kraj Alojzij pri sreskem sodišču v Litiji, Perhava Fran pri okrožnem sodišču v Mariboru, Weber Minka pri deželinem sodišču v Ljubljani in Gostilc Janko pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani.

Razpisana služba. Vodna zadruga za osuševanje Lendavske doline v Doljni Len-davi potrebuje tajnika z mesečno plačo do 1500 Din. V poštev prihajojo prisilci s pisarniško, po možnosti tudi tehnično prakso in znanjem strojepisja. Prošnje je treba vložiti do 15. novembra.

Razpust društva. Društvo carinskih uradnikov za slovensko ozemlje je razpuščeno, ker nima pogojev za pravni obstoju.

Zivalske kužne bolezni v dravski banovini. 25. t. m. je bilo v dravski banovini 22 primerov svinske kuge, 22 svinske rdečice, 4 vraničnega prisada, 7 stekline, 3 čebelne gnilobe in 1 perutniške kolere.

Razid društva. Društvo "Trenost" v Dravogradu se je po sklepnu občegna zborna prostovoljno razšlo. Sveta vojska torej ce v celi črti propada.

Predavanje o Kamniških Alpah v Zagrebu. Hrvatsko planinsko društvo Sjemen predi niz predavanj o planinatu. Prvo predavanje bo imel znani planinec Karl Koranek-Blumenstein jutri ře

Danes premiera vesele operete

sicer o »Korošici«, smučarski raj v Kamniških Alpah. Predavanje bo pojasnjave- lo 130 krasnih naravnih posnetkov.

Izprememba rodbinskega imena. Kranska uprava dravsko banovino je dovolila Janezu Jajeniku iz Loke pri Zidanem mostu izpremembo rodbinskega imena v Ječnik.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno, v splošnem pa lepo vreme. Včeraj je bilo lepo samo pri nas, druged pa boli ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Skopiju 15., v Zagrebu in Beogradu 14., v Ljubljani 13.2., v Sarajevo 13., v Mariboru 12.5., v Splitu 12 stopinj. Včeraj je bil torek reden dan, ko je bila temperatura najvišja v Splitu. Davi je kazal barometer v Ljubljani 764.5. temperatura je znašala 1.7.

Stevilne nesreče in nezgode. Alojzij Gerben, 15letni sin posestnike iz Martinje vasi, občina Praproče, je včeraj popoldne vozil korenje s polja. Na klancu je udaril z bičem konja, ki se mu je zahvalil z brcem. Z razbito celjustjo so prepeljali sroči fantast v bolnico. — Slična nesreča je dolejata natakarico Ivanku Kobe iz Ljubljane, ki je bila včeraj na obisku pri svoji sestri v Mirni peči na Dolenskem. Na paši se je približala konju, ki je bronil v glavo. V bolnico jo je prepeljal rešilni avto. V bolnici so jo obvezali in ji nudili prvo pomoč potem je pa odšla domov. — Janez Gaberšek, 73letni posestnik s Homca je včeraj popoldne vozil korenje in peso z njive. Med vožnjo se je pod vozom odpela vrežiga in se vlekla po tleh. Ko je hotel preko želeniškega prelaza, se je kaveli na verigi zataknal v tračnico in voz je hipoma obstal. Gaberšek je stal na vozu. Sunek je bil tako močan da je voznik v loku odletel z voza, priletel med konja in si razbil vso glavo. Tudi njega so prepeljali v bolnico.

Smrt 102letne starke. V Senti je v soboto umrla 102letna vdova Terezija König, rojena Mandel Starka, ki je bila do zadnjega čila in zdrava, je bila znana da leč naokoli, zlasti med nemškim prebivalstvom v Vojvodini. Za njo žalujeta 77letna hčerka, vdova Ivan Ertl, in 74letni sin Franc König ter nebroj vnukov in pravnukov.

Samomorilna epidemija v Vršcu. Vršac je sicer med manjšimi mestni naše države, naravnost porazna je pa statistika samomorov v tem mestu. Letos si je končalo življenje že 117 prebivalcev Vršca nebroj je bilo pa tudi poskušen samomor. Vzrok samomorilne epidemije so deloma beda deloma pa družinske razmere in nesrečna ljubezen. Te dni se je ustrelil 24letni Rudolf Lackner. V bolnici je te dni umrla 16letna ciganka Marija Dimitru iz Jablanke, ki se je pred včeraj v strahovitih mukah zastupila z octovo kislino.

Zastrupljenje z gobami. V bolnici v Novi Gradiški je včeraj podlegel posestnik Gavro Djurdjevič iz Treštanovca posledicam zastrupljenja z gobami. Mož je pred dnevi nabral gob in žena jih je skuhalza koso. Tako pa obedu je postal domaćim slabo in v bolnico so morali prepeljati vso rodbino. Žena in otroci so kmalu okrevali, mož je pa včeraj v strahovitih mukah zastrupljen podlegel.

Po štrlih mesecih zakona se je ustretil. V stanovanju svoje tašče v Subotici se je včeraj zutri Franc Simon, zasebni trdne tvekne Matve Gross. Mož se je šele pred štrlih meseci ozelenil in je živel v srečnem zakonu. Pred temi tedni je pa žena nenadoma obolela in je morala v posteljo. Od tega dne se je začel Simon z njo prepirati. Včeraj sta se zopet sprla. Vse razburjen je očel Simon z doma kmalu se je na vrnil in se na dvorišču pod oknom kjer je ležala bolna žena, ustrelil v glavo.

Aluminijasta

kuhinjska posoda je veselje vsake gospodinje; zato si oglej še danes veliko izberi po najnižjih cenah pri tvrdki z železno

STANKO FLORJANČIČ, LJUBLJANA. Sv. Petra cesta št. 35

—lj Prihod novega divizionarja v Ljubljano. Snoč ob 20. se je z beograjskim brzovlakom pripeljal v Ljubljano vršlec dolnosti komandanta dravsko divizijske oblasti generalštabni brigadni general Jo-van Veselinovič. Na kolodvoru so ga sprejeli brigadni general Popović, šef štaba dravsko divizijske generalštabni polkovnik Miličević, generalštabni podpolkovnik Jo-van Sokolović in ordonančni oficir kapetan I. razreda Bogomil Vizjak. Novi divizionar je doma iz Smedereva, star je 48 let. V Beogradu je absolviral vojno akademijo ter je postal leta 1901. podporočnik. Po absolviranju višje vojne akademije je bil dodeljen prometnemu oddeku generalnega štaba. Izkazal se je kot odličen častnik in strokovnjak v obeh balkanskih vojnach, kjer je načeloval pionirskemu batalonu, v sestavni vojni je pa bil povelenik inženjerstva timoške divizijske ter pozneje dodeljen štabu dunavsko divizijske Polkovnik je postal leta 1921., pet let pozneje pa vršilec dolnosti načelnika Staba II. armijske oblasti. Za brigadnega generala je bil imenovan leta 1927. in pozvan v glavni generalni štab v Beogradu. Nedavno je bil imenovan za vršilca dolnosti komande dravsko divizijske Novembra komandanu želimo, da bi se počutil med nami kot svoj med svojimi.

—lj Odhajajočem čl. konzulu gosp. dr. Resu predri Jugosl.-češkoslovaška liga častni večer v ponedeljek 3. novembra v restavracijski Zvezdi. Kdor bi se že zelel udeležiti tega večerja, naj se prijaviti do petka 31. t. m. predsedstvu Jugosl.-češkoslovaške lige, Knafljeva ulica 5-II.

—lj Žalna svečanost na Suhem bajerju se bo vršila letos v soboto 1. novembra ob 13. uri. Spored: Requiem odpoje častni gosp. Župnik Barle. Žalostinke zapoje pevski zbor Kdor še ni videl vojno grobšček, naj hiti počastiti to idilično počivališče vojne in njene grozote. Darovi za oskrbo grobov se hvaleno sprejemajo. — Oskrbovalci grobov.

—lj Akad. pevski zbor ima drevi ob 19. izjemoma pevko vajo za nastop pri Sv. Kristofu.

—lj Elitin državni plesni tečaj se vrši redno vsako sredo in petek ob 20. uri v balkonski dvorani Kazin. Vodstvo: Jenko. Vstop vabljenim in vpeljanim gostom.

—lj Devica Orleanska je bila največja, najslavnejša hči velike Francije! Ona je obvezana junakinja svoje domovine. Zato jo film, ki ga je predvajala ZKD v kinu Ljubljanski dvor 30. in 31. t. m., vselej ob 16. pol v 21. prikazuje kot silno osebnost gščobrega reformatorskega pokreta. Niti zgodovina sama ni tako realno pokazala na pozornici »Devica Orleanska«, kakor je to uspelo Jeanu Josefu Frappi. Ne zamudite prilike in oglejte si ta monu-

s slavnim nemškim tenoristom

—lj Današnji živilski trg je bil dokaj živan, četudi ni bilo mnogo kupcev. Gospodinje so barantale na vse pretege, vse se jim je zdelo predrago. Največ so nakupile jabolka, ki so bila precej lepa, kg od 6 do 9 Din. Prispelo je še nekaj smederevskega grozdja, kg po 6 do 8 Din. Med zelenjavo in sočivjem je bilo največ zeljnatih glav po 1 do 2 Din komad, ohrovta pa 2 Din. Krompirja kg po dinarju itd. Mnogo je bilo tudi kislega zelja, kg po 4 Din, in repe po 3 Din kg. Nudilo se je še tudi precej gob, smešnice po 1 do 2 Din liter in mavrovi po isti ceni, kupčija pa je bila zelo slaba: gospodinje imajo menda nezaupanje do gob. Med sadjem je bilo največ domačega kostonja po izko različnih cenah, liter po 1.50 do 3 Din. Tudi orehov je bilo precej, kg po 8 Din. Ker se bližajo vsi sveti, je bilo na trgu izredno mnogo rož, katerim se je pa poznašo do so osmognjene od slane. ki je bila zlasti davi zelo huda. Gospodinje so raje kupovale salato kot rože. V solskem drevoredu je bilo več vrst lepih vencov iz smrečja in zimzelenja, bili so pa precej dragi, najmanjši po 8 Din, ne mnogo večji pa po 20 do 30 Din. Tudi tukaj je bila slaba kupčija. — Na kokošem trgu je bilo mnogo iajc, ki so se pocenila, par po 2.75 do 3 Din, okoli njih je bila huda gneca. Piščki niso bili mnogo, par so nudili po 45 do 50 Din.

—lj Na Gospovskega cesti bo gradnja tramvajske proge na teden gotova. Zdaj kopijojo temelj za drugi tir k ki bo izpeljan od Dunajske ceste do restavracijske »Leve Ceze« železnično bo izpeljan le en tir, nato pa bo do pivovarne zopet dvojni. — Drugi dan pa pride na vrsto Dunajska cesta kar bo promet na njej znatno otežkočil. Zapri pa je najbrž ne bodo popolnoma. Da ne bodo podnevi ovirali tramvajskega prometa, bodo najbrž temelj izkopali po-

no. —lj Telefonski kabel so polagali včeraj v enem delu Celovške ceste proti Vodnikovi cesti in po nji proti mitnici. Kabel bo napeljan do mitnice kjer bo razvodnik Delno naglo napreduje.

—lj Basis Mirko Pugelj. Z veseljem pozdravljamo rojaka, ki je eden izmed najrazmeroma redkih naših ljudi, ki se po posveti izključno pevski umetnosti. Rojen je bil v Nevnu mestu, kjer je obiskoval prve gimnazijalne razrede in bil pevec v Šolskem zboru, ki ga je vodil eden najspremnejših organizatorov g. Ignacij Hladnik. Mužkalen dečko pa je sodeloval tudi v dramskem in salonskem očetru: violinist in češki VII. Solo je prišel v Ljubljano ter se začel kot gojenec Glasbene Matice učiti solopetja Kmalu po maturi, kot 20letni mladenič, je bil angažiran za manjše basistovske partije v naši operi. Tu je vztrajal tri leta, dokler mu ni bolzen v grlu zaprla pevske karijero. Pomagal mu je pokojni dr Bleiweis, končal je med tem študij na ljubljanski univerzi in šel kot stipendist na češke vlade v Pariz, kjer se je vpisal na visoko glasbeno Šolo Schola Cantorum. Slavni francoški komponist Vincent d'Indy, ki je ravnatelj tega zavoda, mu je pri končnem izpitu čestital in napisal slednje spričevalo: »Ima zelo lep glas, veliko muzikalno, kulturno, visoko inteligenco in za pevca izredno izobrazbo in dramatičen temperament. Skratka: vse pogoje za brilljantno pevsko karijero.« Tako pa o njem slavni Franco, naše občinstvo, ki je pa včeraj v strahovitih mukah zastrupila z octovo kislino.

—lj Zastrupljenje z gobami. V bolnici v Novi Gradiški je včeraj podlegel posestnik Gavro Djurdjevič iz Treštanovca posledicam zastrupljenja z gobami. Mož je pred dnevi nabral gob in žena jih je skuhalza koso. Tako pa obedu je postal domaćim slabo in v bolnico so morali prepeljati vso rodbino. Žena in otroci so kmalu okrevali, mož je pa včeraj v strahovitih mukah zastrupljen podlegel.

—lj Po štrlih mesecih zakona se je ustretil. V stanovanju svoje tašče v Subotici se je včeraj zutri Franc Simon, zasebni trdne tvekne Matve Gross. Mož se je šele pred štrlih meseci ozelenil in je živel v srečnem zakonu. Pred temi tedni je pa žena nenadoma obolela in je morala v posteljo. Od tega dne se je začel Simon z njo prepirati. Včeraj sta se zopet sprla. Vse razburjen je očel Simon z doma kmalu se je na vrnil in se na dvorišču pod oknom kjer je ležala bolna žena, ustrelil v glavo.

Gospa Ida Juranićeva

kot Leonora

nastopi v operni noviteti »Moč usode« v soboto v naši operi

Skromni nastop ge. Juranić je vrlo simpatičen.

Lujo Šefranek Kavič pa je pisal prvič: »Kot poseben dogodek treba zaglasiti uspehi debi ge. Juranićeve. Mlada pevka ima bogat, obsežen in izredno svež dramatski sopran, ki je mirno postavljen in dobro izšolan, je muzikalna in peski sigurna... Drugič pa je pisal: »Njene pozitivne kvalitete so predvsem glasovne sposobnosti. Zvonki polni sopran je izreden in velikega formata, višina ji je zlasti zvočna in nemanjka sijaja. Njena pevska umetnost pa je potrebljena še negovanja in študij, da postane intonacija mirnejša. Ne redka distorsija in tremoliranja glasu ne priporočajo pevke za sedaj še za glavne vloge, a o igranju in o obvladanju scene, ki sta neobhodno potrebna za glavne vloge, bo mogoče še govoriti, ko predela pevka šolo manjših ulog ter si pridobi dovolj rutine. V tem mislimo priporočamo nadaljevanje intenzivnih pevskih vaj in sporedno s temi nastopanje v manjših, a polagoma večjih vlogah.«

A pelal je 1. 1929 nato še »Amelijoc« v »Plesu v maskah«, ki so jo zagrebške kritike zopet hvale in priznale, da je znatno napredovala. Šefranek Kavič je pisal na ravnotevno navdušeno, v »Hrvatu« pa ji M. D. priporoča, naj »zgorje bolje izdelat in očita, da je na mnogih mestih preveč pasivna in brez potrebnega zanimanja za igro drugih oseb.«

Nato je pelal tudi v Zagrebu Leonoro v »Trubadurju«, v kateri smo jo v Ljubljani odkonili. Dr. Krenedič je pisal: »Ta mlada pevka je imela vrlo srečen nastop, pa je njen res lepi, kristalni in brillantski glas pridel. Po popolnem izraza. — M. M. v »Morgenblattu« pa: »Njen lepi, veliki in zlasti v višini srebrnozvočni glas se je uveljavljal najpopolnejši. Obra pa ji očitata nedostigno igro.«

Potem je pelal »Zidovko« po ge. Mitroviči. Dr. Krenedič v »Novosti« je pisal, da je iznenadila tako ugodno, ker je bila na višini ne le pevski, nego tudi igralski. Njen res lepi, kristalni in brillantski glas pridel, da je imela na dramatskih mestih mnogo efektov, ki so zaradi kristalne višine delovali fascinirajoči. Tudi igralski in mimično je imela zanimivih momentov. Enako povoljno so pisali drugi kritiki, a menjali, da »včasih tempe zavlačuje in da je njen intonacija ni zavzem precizno čista. V celotni pa priznavajo vsi, da je podala z Recho zjako efektno kreacijo.«

Končno je 1. 1930 pelala Sento v »Blodenem Holandcu« in kritika je priznavala, da je odlična, kreacija dovršena, »simpatična«, a da ji je streba še studija za wag-

v večfilmu »VESELA SRCA«

mentalni film o francoski nacionalni junakinji.

—lj Martinov večer predri Ciril - Metodova šentpeterska podružnica v Ljubljani v restavracijski glavni kolodvoru v soboto dne 8. novembra. Godba, srečovanje, licitacija goske.

—lj Avtobus podrl kolesarko. Davi okrog 9. se je priprila na križišču Miklošičeve in Dalmatinove ceste manjša prometna nesreča, ki pa menda samo po nesreči naključju ni zahtevala človeške žrtve. Po Dalmatinovih ulicah je prizvolil avtobus hotela »Slon« in zavil na Miklošičevem križišču proti kolodvoru. Istoč

K. R. G. Brown:

40

Vitez enega dne

Roman

Sir Walter je srdito zaretačil. Kdo bi se ne jezil, če vidi, da so bližnjim sorodnikom njegovi križi in težave lanski sneg? Mir lady Bellerbyjeve v očigled tako globoke tragedije se je zdel njenemu možu skoro kot osebna žalitev. Bil bi sicer prvi, ki bi se pritoževal, če bi bila dobila histerični ali živčni napad, vendar je pa mislil, da bi moral pokazati vsaj malo zanimanja za tako važno zadevo. Po tem, kako sta se Sara in Tobby vedla v tem primeru, bi človek mislil — je modroval sir Walter — da tativna dragocene slike ni nič hujšega od izgube razglednice.

— Nič! — je zagodrnjal. — Kaj naj bi bilo? Telefoniram policiji v Wellbridge in povabim inspektora takoj sem. Morda se nam pa posreči najti sled.

Stari gospod je namreč prišel na čudovito misel, da sta Cardinal in Craigova zapletena v to tativino. — je pripomnil Tobby med hlastanjem ban-

Lady Bellerbyjeva je potrdila.

— Tudi meni se zdi, da se motiš, Walter... No, kaj bo pa z zajutrem?

— Z zajutrem! — je zagodrnjal sir Walter srdito in z odporem, kakor bi mu kdo predlagal, naj poje živo žabo. — Kaj misliš, da se motim? Zajak pa, če smem vprašati?

Lady Bellerbyjeva je mirno stopila k oknu.

Danes bo menda zopet lep dan... Zajak? Ker gospod Cardinal ni tip moškega, gospodična Craigova pa ne tip ženske, ki krade. Vem, da je zelo neprijetno, da so ti ukradli tako dragocene slike, toda dolžiti ne smemo nikogar, če nimamo dokazov v rokah.

— Kaj? Da nimamo dokazov? — je zaretačil sir Walter. — Kdo pravi, da nimamo dokazov? Izvoli mi odgovorit na to vprašanje.

— O, skoro bi bila pozabila. — je dejala lady Bellerby. — Horac je prav kar telefoniral, da ne hodi danes k njemu na obed. Niegova gospodinja, gospa Bigginova, je morala nenadoma odpotovati domov, ker ji je zbolela sestra. Povedala sem mu, kaj se je zgodilo. Dejal je, da je tudi njemu hudo in da bi ti rad pomagal, če...

— Vrag vzeni še Horaca! — je zagodrnjal sir Walter. — Vprašal sem te nekaj. Sara. Kdo pravi, da nimamo dokazov?

— Odkrito rečeno, po mojem mnenju jih res nimamo. — je dejala lady Bellerbyjeva mirno.

— Stari gospod namreč misli, da morata biti Cardinal in Craigova premetena zločinca, ker sta pustila svojo obleko pri nas. Prepričan je, da ju poznajo policije vseh držav.

— Kaj pa sta pustila tu? — je vprašala Tobbyjeva mati.

— Oblike.

— A tak! Da, to je pa res malo čudno. Toda nedvomno se bo dalo tudi to pojasnit. Morda sta obleko povzabila.

— Pozabila! — se je zasmajal sir Walter zaničljivo. — Kolikokrat si pa že ti kje pozabila obliko, a?

— Meni se kaj takega še ni primejilo. — je odgovorila lady Bellerby mirno.

— No, torej. A zakaj sta izginila sredi plesa, ne da bi komu kaj povzabila?

— Saj ni bilo sredi plesa. — je ugoval Tobby. — Bilo je že proti koncu. Najbrž sta bila že utrujena, pa sta jo mahnila domov. Preoblačiti se tako pozno ni bilo vredno. Sicer pa, če bi hotel dati aretirati vsakega, kdor te sinoči za slovo ni objel in poljubil, bi imel dares dela čez glavo.

Če bi bil imel sir Walter dovolj las na glavi, bi si jih bil začel pri tej priči puliti. Ker jih pa ni imel nič preveč, je samo na tihem zaklet. Noben človek zgodaj zjuril ni posebno svež in dobre volje, čeprav se je dobro prespal. A sir Walter malone sploh ni zatisnil oči. Legel je, izčrpan okrog petih in kmalu so ga zbudili in mu povedali, da mu je bila ukradena najljubša slika. In kakor da ta udarec še ni dovolj hud, sta mu ugovaljala zdaj še žena in sin.

— Upam, Walter, da ne boš omenil svojega sumnjenja policiji, ko boš telefoniral po njo, — je pripomnila lady Bellerbyjeva.

— Saj ni...

— Seveda ji onemini, — je odgovoril mož. — Te pravice mi ne more nihče odrekati. — Sledovi vodijo naravnost h Cardinalu in Craigmori. Kar premisli dobro vse, pa boš morala priznati, da je res tako. — Odkašjal si je in začel razlagati po svojem najboljšem parlamentarnem načinu: Ničesar ne vemo o teh dveh tičkih. Včeraj smo se prvči v življenju videli. Povabljenata bila na ples — brez mojega dovoljenja, nigmogrede rečeno. Med plesom je bila ukradena dragocena slika, potem se pa izkaže, da sta Cardinal in Craigmora na zelo sumljiv način izginila, ne da bi se od koga poslovila. Celo svojo obliko sta pustila pri nas. Rad bi poznal človeka, ki bi mi znal to drugače pojasnil.

Lady Bellerbyjeva se je ozrla zamišljeno nanj, rekla pa ni nič. Pač pa Tobby ni mogel držati jezika za zobni.

— Dobro, recimo, da sta sliko sunila. Čemu naj bi pa pustila pri nas svojo obliko? To bi pomenilo, da sta prava tepeca.

— To je bila samo neprevidnost, ki med zločinci ni redek pojav. — je odgovoril sir Walter samozavestno.

— Gola neprevidnost, a? Zločinec, ki pozabi obliko na kraju zločina, naj le opusti ta posel in se loti poletjanja nogavic ali kaj podobnega.

Sir Walter je samo zamahnil z roko nad tako neumestno šalo. Kadarkoli se je razgovoril, je vplival nanj zvok lastnega glasu skoro hipnotično, a poleg tega je bil zdaj tako trdno preprisan o pravilnosti svoje teorije, da nobena sila na svetu ni mogla ovreči njenih nazorov.

— Po mojem mnenju je bila tativina zelo spremno pripravljena. Cardinal — kar bo seveda izmišljeno ime — in njegova pomočnica sta se seznanila s teboj, Tobby, in...

— Papa, ta mednarodni lopov je moral biti res zelo previden, da se je vpisal z menoj na oxfordsko univerzo in študiral pet ali šest let samo zato, da bi mogel suniti twojo sliko. — se je norčeval Tobby. Temu se pravi potegniti po vseh pravilih, a?

— ...sta se seznanila s teboj, se pritepila v našo hišo in bila povabljenata na ples. Potem sta izrabila ugoden trenutek, ko sta vedela, da ni nikogar v hiši, pa sta se splažila neopazeno s plesa. Nekdo ju je pa moral motiti, kajti sicer bi ne bila pustila pri nas svoje oblike.

Sir Walter je obmolknil in se ozrl

izzivajoče na svoja poslušalca kakor učenjak, ki je razložil svojo hipotezo in pozval slušatelje, naj najdejo v nji napako, če morejo.

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko upreglo kakor tudi s tremi najmodernejsimi tovornimi avtomobili po dve-, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

PEDICIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9.

Telefon interurban 2157. 81/T

za vsega beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakih Za odgovor znakom — Na vprašanja brez znakove ne odgovarjam — Najmanjši del 5 Din —

Ljubezen pri živalih

Premladim opicam je koketiranje strogo prepovedano

Ljubezen je v življenju živil bitijista os, okrog katere se suče vse njenih nevarnosti. Nagon, ki napoti dve bitiji različnega spola, da se združita, je med vsemi naravnimi nagoni najmočnejši. To se vidi posebno lepo pri živalih, ki k sreči ne znajo biti perverzne in se tudi naravnim zakonom ne upirajo tako bedasto, kakor se jim mnogi ljudje, v kolikor je to sploh mogoče. Nagon razmnoževanja je med živalmi tako močan, da ga tudi smrtna nevarnost ne more zatreti. Nekatere ptice so slepe za smrtno nevarnost, kadar se oglasi v njih nagon razmnoževanja. Naravoslovci vedo povedati marsikaj zanimivega o ljubezni v živalskem carstvu. Najzanimivejše in najbolj naravne so živali takrat, kadar spregovori v njih spolni nagon. Tu se pokaze vsa moč in iznajdljivost narave, ki seže po vsakem sredstvu, sa

cam, ki za razmnoževanje še ne prihaja v poštov, ker so premladji, je strogo prepovedano. Take reči kaznujejo opice najstrožje. Zelo zabavno je gledati, kako se sučajo samice okrog krepkega samca, kako koketirajo z njim in tekmujejo med seboj, katera se mu bo bolj prikupila. Navadno se mu prikupijo na ta način, da mu obirajo uši in bolhe.

Ni še točno znano, ali se zadovoljujejo samci z eno samico ali pa žive v mnogoženstvu. Neki naravoslovci pravijo, da ima moška gorila vedno pri sebi več samic. Moški morajo skrbeti tudi za varnost črede. Če je vse mirno in če ne preti čredi nobena nevarnost, pa je gospodar lačen, spleza na drevje in sede na debelo vejo. Samice mu pa morajo streči tako, kakor so strelje v starilih časih po kmetih ženske bogate mu glavju rodbine. Prinesti mu morajo kaj dobrega, da podkrije svoje moči. Neki naravoslovci je opazovali tako opijo zakonsko idilo. Dve samici sta sedeli na gospodarjevi desni, dve pa na lev strani. Samec je objemal svojo najdražjo samico, ki je vsa blažena žena. Kakor turški paša je sedel med štirimi ženami, toda samo ena je bila njegova izvoljenka, tri so se pa morale zadovoljiti z drobtinami, ki so padale z mize gospodarjeve ljubezni.

Kronanje 334. etiopskega kralja

V nedelji 2. novembra bo kronan etiopski (abesiški) kralj Ras Tafari, potomec kralja Salomona in kraljice Sabo. To bo že 334 kralj te dežele, katere zgodovina sega daleč nazaj v svetopisemske čase. Po beležkah, pisanih v mrtvem jeziku geze, ki ga razumejo samo svečeniki etiopske cerkve, sega rod etiopskih vladarjev 7430 let nazaj. Ves ta čas so zgodovino njihovega vladanja tako točno beležili, da niso pozabili niti tridnevne vlade kralja Vanume, ki je vladal okrog 2000 let pred Kristom. Vanuma je vladal 970 let pred dobo Maķed, svetopisemske kraljice Sabo, katero je posetil kralj Salomon in z njunim ljubavnim razmerjem je bil položen temelj sedanje dinastije. Ni torej čuda, da se ponaša kralj iz tako slavne dinastije z bombastičnimi naslovki kakor »lev plemenena Judahov«, »božji izvoljenec«, »kralj kraljev«, itd. Ras Tafari bo kronan kot Halle Selassie I.

Svečanosti kronanja se bodo vrstile v Addis Abebi, prestolici Etiopije. Seveda bo kronanje razkošna prireditev, na kateri se bo družilo barbarsko razkošje z zapadno pompoznostjo. Ras Tafari agenti kupujejo po Evropi najkrasnejsko posodo in vse drugo, kar je potrebno za tako imenitno prireditev. Kraljev avtomobil bo prepleškan v etiopskih narodnih barvah — zeleni, žolci, rdeča. Afriški vladar bo imel pri kronanju na sebi plašč bivšega nemškega cesarja Viljema. Plašč so nedavno kupili od nemške države in ga seveda drago plačati. Okrasne čelad za cesarja in njegove generale so napravili v Londonu iz levje grive. Poleg domačega baletnega zboru nastopi v etiopski prestolici tudi pariški baletni zbor.

Po kronanju se bodo nadaljevale svečanosti ves teden. Udeleže se jih tudi zastopniki evropskih držav. V bistvu se ne bodo razlikovali mnogo od po-

dobnih svečanosti v Evropi, pač bo pa na gostiji 5000 domačinov v belih oblačilih. Ti dobe večinoma surove meso, ki ga bodo pa lahko zavilali z domačo pijačo, kolikor bodo hoteli. Prestolica Addis Abeba, kjer bo kralj kronan, je nastala šele 1896 in šteje zdaj 80.000 prebivalcev. Hiše so večinoma enonadstropne, strehe slamejante ali pločevinaste. Tlakovanje, razsvetljava in pomevanje ulic je prebivalcem še španska vas, pač je pa mesto obdan s krasnim gozdom deves, ki so jih zasadili, ko je kralj Menelik ustanavljal mesto.

K reformi koledarja

Odbor Društva narodov za reformo koledarja je proučil že mnoge predloge glede uvedbe takoj zveznega koledarja. Predloge in osnutki je razdelil v dve veliki skupini. Skoro enako število odgovorov zahtevalo razdelitev leta na 12 mesecev, dočim hoče imeti drugi del leta s 13 meseци po 28 dni. S to razdelitvijo bi bili gotovo zelo zadovoljni vsi, ki dobivajo mesečne plače, če bi bilo tudi plač 13. Odbor sam pa smatra leto z 12 meseци za ugodnejše, čeprav bi meseci ne bili enako dolgi. Leto bi bilo razdeljeno na 4 četrletja, prvi mesec bi imel 31 dni, druga dva pa po 30. Ameriški predlog, naj se uvede leto s 13 enako dolgimi meseci, bi bil iz gospodarskih oziroma zelo praktičen.

Za reformo koledarja bo važno statisčne cerkveni oblasti glede praznikov. Cerkvene oblasti se pa še niso izjavile. Kar se tiče velikonočnih praznikov, jih postavi odbor na podlagi večine predlogov ne glede na reformo koledarja, na nedeljo po drugi soboty v mesecu aprilu. Odbor je razposlal te dni opomine vsem onim, ki se še niso izjavili o reformi koledarja, in upa, da bo lahko že prihodnje leto predložil Društvu narodov obširen referat odsnosno definitivni predlog o reformi koledarja. Angleški parlament je za re-

formo, kar je dokazal s tem, da je odobril uvedbo nepremičnega datuma velikonočnih praznikov. Potreben je še kraljev dekret, pa bodo imeli Angleži velikonočne praznike vsako leto ob istem času.

Dvojnik angleškega prestolonaslednika

V Londonu je umrl te dni 35 letni Bill Humbert, sin trgovca iz trgovskega okraja City. Mož je bil tako presestljivo podoben angleškemu prestolonasledniku, da je lahko nastopal v njegovem imenu, ne da bi se mu bilo treba batiti, da ga spoznajo. Zato je prišel večkrat v konflikt s policijo.

Prvi konflikt s policijo je imel Humbert v zvezi z drzno žepno tatvino na konjskih dirkah v Epsolu. Pomešal se je med občinstvo, ki je mislilo, da je prestolonaslednik in ga je spoštljivo pozdravljalo. Nihče se ni čudil, da prestolonaslednik ne sedi v kraljevski loži, kajti princ Waleski si večkrat privošči takoj zabavo. Zato je tudi tako popularen. Nekaj časa je postal dozdevni prestolonaslednik med občinstvom, potem pa stopil v bližnjo ložo in priselil k bogatemu lastniku dirkalnih konj. Mož se je čutil zelo počaščenega in takoj je navezel z visokim gostom pogovor o konjih. Šele, ko je imenitni gost odšel, je miljonar ves presestljeno opazil, da mu je izginila denarnica in zlata ura. Tatvin na račun prestolonaslednika je zagrešil Humbert mnogo, toda policija ga ni mogla nikoli pravčasno zaračunati.

Tragična smrt dveh Slovencev

Hrvatski listi poročajo o tragični smrti dveh Slovencev. Prvi je bil mizar France Cinka iz Zgornjih Gameljnov pri Ljubljani, katerega so potegnili iz potoka Kustoščak pri Zagrebu, drugi pa 25 letni Kretničar Milan Kosec, katerega sta dva vagona do smrti zmečkala.

V pondeljek okoli 14. je odšel posestnik Ignac Jakopin z doma, da pregleda svoje posestvo v vasi Rudeščič, občina Vrapče pri Zagrebu. Šel je ob potoku Kustoščak, ko je nenadoma naletel na moško truplo, ki je ležalo v vodi, samo glava je molela iz nje. Obvestil je oblasti in kmalu je prispeval k potoku orožniška patrulja. Truplo so potegnili in položili na travnik kraj potoka. Utopljenec, ki se je najbrž ponesebil, je bil oblečen zelo skromno, v pripravo delavsko obliko ter ponoseno, oguljeno suknjo. V vodi je ležal 2–3 dni. Pri njem so našli delavsko knjižice, iz katerih je razvidno, da gre za mizarskega pomočnika France Cinka iz Zgornjih Gameljnov pri Ljubljani. V njegovi listnicu so našli 10.000 vranglovin rubljev in 10 Din. poleg tega pa tudi razne mizarske načrte in skice. Iz delavskih knjižic je tudi razvidno, da je Cink delal tudi v Rusiji in Nemčiji.